

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

ПОВРЕМЕНИ СПИС ЗА СЛОВЕНСКУ ФИЛОЛОГИЈУ

Уређује

А. БЕЛИЋ

уз сарадњу

д-ра *Алексића Радомира* (Београд), д-ра *Бошковића Радосава* (Београд),
д-ра *Вуковића Јована* (Сарајево), *Конеског Б.* (Скопље), д-ра *Нахшичале*
Рајка (Љубљана), д-ра *Раковића Франа* (Љубљана), д-ра *Скока Петра*
(Загреб), д-ра *Шевановића Михаила* (Београд), д-ра *Томановића Васе*
(Скопље), д-ра *Хрстић Маџа* (Загреб)

XVIII КЊ. 1—4

БЕОГРАД
1949—1950

крају, толико, и још више, сведоче и о старини Румуна. Где је у конкретним случајевима у праву Книежа, а где Петровичи, то је већ ствар романистике и мађаристике.

Само једну нову констатацију Петровичи доноси у овој студији: у поменутој рецензији он прихвата Книежино схватање да су се слов. назали деназализовали у X—XI веку, а овде се, међутим, у томе колеба. Он потсећа на то да су напр. такозвани ердељски Бугари сачували назале до свог изумирања, до XIX в.; по чему се, дакле, може сматрати да су их дачки Словени изгубили још у XI в.? Примедба је утолико тачна што показује да се тако прецизна хронологија у овом случају не може извести. Зато та примедба погађа и Книежу и Петровичи-а. Слов. назали не могу бити узети као мерило румунског или маџарског приоритета на овом терену. Може се ипак рећи ово: слов. назали су ушли у румунски језик давно, јер су и они, као и елементи румунског језика, претрпели извесне румунске специфичне процесе у вези са носним сугласницима (исп. Балота, *Reči slovenskog porekla i rumunska nazalizacija*, București, 1925); а на терену на којем се не могу очекивати нове бугарске позајмице (северозападни Ердељ) Петровичи већ налази топониме са извршеном деназализацијом (*Mitnic* < *Mотъникъ, *Les Slaves en Grèce et en Dacie, Balcania VII, 2*, стр. 467). То би била озбиљна индиција за закључивање да дакословенски назали нису били онакве судбине какве су били у тзв. ердељских Бугара, него да су прилично давно деназализовани. То, опет, не доказује да је деназализација извршена баш у XI веку, како би хтели Петровичи и Книежа.

И. П.

22. — PETROVICI ÉMILE, *Les Slaves en Grèce et en Dacie, Balcania VII, 2, Bucarest 1944*. стр. 465—473.

Ово је допуна чланку „Daco-slava“ из 1944 год. Мисли су, као и тамо, ове: грчка топономастика словенског порекла врло је сродна румунској топономастици словенског порекла (напр. *Κόζια* : *Cozia*, *Τχουβόζδα*, *Καβοζδα* : *Găvojdia*, *Πράδαλλα* : *Predeal*, стр. 467). Она одаје бугарско порекло (ми бисмо рекли источно јужнословенско; овога пута не наводи материјал). Али је утицај Словена у овоме правцу био знатно дужи у Румунији (слов. *o* = рум. *o*, *y* > *i*, *ar* > *ra*, III палат. доследно спроведена) неголи у Грчкој (*o* > *a*, *y* се чува, *er* = *er*, отсуство III палат.). И јачина утицаја већа је у Румунији. Узрок ове разлике је у томе што су Грци били културнији од Словена, а Словени културнији од

Румуна-номада. Најзад, од правих словенских топонима треба добро разликовати оне топон. које су могли начинити, без словенског учешћа, и Грци и Румуни од *својих* апелатива слов. порекла. Такви апел. = топон. су напр.: грч. Βούζι: βοῦζι; Γκουσταρίτσα: γουστεριτσα; Μαγούλα: μαγούλα; рум. Lunca, Izvor, Poiana, Slatina, Laz, Ponor, Ostrov, Toplița.

Само би се могла ставити једна примедба: кад се тврди о сродности рум. и грч. топономастике словенског порекла, серија примера као Λοσνά: Lozna; Τσεροβᾶς: Tšerova; Βριάζα: Breza; Βερεσοβᾶ: Brezova; Δοβροᾶ, Ντοβροᾶ: Dobra; Σκλάταινα: Slatina; Βιστριτσα: Bistrița; Ράκοβα: Rasova не значи много: сви они, и још многи други, садрже у себи сасвим *обичне* словенске називе, којих има доста и на другим теренима словенских језика.

И. П.

23. — ANDRÉ VAILLANT — La dépréverbation (Revue des études slaves 19, p. 5—45, Paris 1946)

Овај је чланак од озбиљног лингвистичког интереса. Први пут је у науци лепо и на обилатом броју примера доказан значај депревербације за нова семантичка и обличка образовања код словенских глагола. Понеко дотле тамно по пореклу значење простог глагола објаснило се када је доведено у везу са значењем сложеног глагола (као: *patiti živinu* „élever de la volaille“ постало према *zapatiti* „obtenir, faire venir à force de souffrance“). Лепо су објашњени нови облици простог глагола добивени перинтеграцијом од сложеног (као: *buliti* м. *uliti* постало према *obuliti*). Изнесени су многобројни примери — преко педесет — из свих словенских језика, а поглавито из српскохрватског. Неки су већ били нотирани у науци, али највећи број је Вајан сам пронашао и објаснио.

Вајан утврђује појаву депревербације и у осталим индоевропским језицима приписујући је оној истој аналогiji која изграђује облик за мушки род „тетак“ према облику за женски род „тетка“ и сл. Мислим да би се ипак могло, у оквиру овакве констатације, извести и закључак о посебном разлогу који може да утиче на ову појаву баш код словенског глагола. Прости су глаголи везани са својим сложеним глаголима у видску систему, иако су сложени обично унеколико различити од простих по значењу које је унео префикс (*преписати: писати*). Разлика у значењу унесена префиксом могла је бити слабија или јача. У овом другом случају — да се не би потпуно одвојили по значењу глаголи